

EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS OBJECT OF DESIGN AND MEANS FORMING COMPETENCE OF TEACHERS IN UNIVERSITY CONDITIONS

Kuzminska O.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kiev, Ukraine

This article is focused on ways of improvement the quality of educational services by creating a common electronic scientific and educational environment of a university and general approaches to the use of distance technology in postgraduate education teaching staff. Examples of the information resources and social services use are given.

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОБ'ЄКТ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЗАСІБ НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ

Кузьмінська О.Г.

Національний університет біоресурсів і природокористування
України, Київ, Україна

У статті розглядаються питання створення єдиного електронного навчального середовища університету та загальні підходи до використання дистанційних технологій в системі післядипломної освіти науково-педагогічних працівників. Наведено приклади застосування інформаційних ресурсів та соціальних сервісів.

ІКТ-насичене освітнє середовище навчального закладу на сучасному етапі має включати в себе й «хмарні обчислення», і персональні обчислювальні пристрої, і середовища підтримки колективної та індивідуальної комунікації, і відкриті освітні ресурси, і широкосмуговий доступ до обчислювальних ресурсів, і інформаційну безпеку та централізовану фільтрацію несумісного з навчальним процесом контенту тощо.

Оснoву єдиного освітнього середовища становить створення і використання цифрових мультимедійних архівів навчальних об'єктів, що об'єднують знання різних наукових дисциплін на основі принципів побудови систем управління знаннями [6]. Створення мультимедійних цифрових архівів (тематичних репозитаріїв) освітніх ресурсів дозволить забезпечити гнучке формування навчально-методичних комплексів у відповідності з різними

моделями компетенцій фахівців. Цифровий мультимедійний архів (<http://elibrary.nubip.edu.ua>) забезпечує накопичення, інтеграцію, підтримку та організацію доступу до навчальних об'єктів, що дозволяє:

- об'єднати різні джерела інформаційних даних з різних дисциплін, спеціальностей та надати доступ учасникам навчально-виховного процесу в рамках єдиної системи;
- забезпечити постійний розвиток системи за рахунок оновлення теоретичних знань і безперервного накопичення нового досвіду, отриманого учасниками навчально-виховного процесу в рамках навчального процесу;
- надавати релевантні навчальним цілям дані кожному з учасників навчально-виховного процесу відповідно до його знань, уподобань і потреб.

При такому підході Інтернет розглядається як глобальна платформа поширення колективних знань, проектування індивідуальної траєкторії навчання та набуття досвіду.

Саме тому система післядипломної освіти сьогодні розглядається як засіб забезпечення реалізації соціального замовлення, представленого системою компетентностей, щодо підготовки та перепідготовки спеціалістів, які будуть захищеними та мобільними на ринку праці, матимуть необхідні знання, навички та компетентності для фахової та соціальної самореалізації. При цьому метою є компетентність спеціаліста, витоки та цілі освітнього процесу є укоріненими в його професійній діяльності. А ефективність системи післядипломної освіти в значній мірі залежить від наявності у викладачів універсальної підготовки, що передбачає володіння сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічну готовність до роботи із слухачами у новому інтелектуально-насиченому компетентнісному мережному середовищі [1].

Оскільки на сьогодні не ведеться підготовка таких спеціалістів, у НУБіП України розроблено та впроваджено систему підготовки та перепідготовки викладачів до навчання і учіння відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства.

Реалізацію розробленої моделі на практиці забезпечує інноваційний тип навчання, оскільки сучасна освіта з одного боку

має залишатись базовим етапом освідченості й адаптації людини, а з іншого – прогностично відповідати вимогам часу. Відповідно до визначених характеристик [2] в НУБіП України виділяють два основні підходи: компенсаторний і дистанційний.

Компенсаторний забезпечується наявністю нових засобів представлення інформації та способами доступу до неї. В першу чергу мова йде про ефективне використання Інтернет-простору який на сьогодні є розвинутим соціальним інститутом багатофункціонального призначення та виконує стосовно освіти, зокрема, в межах науково-освітнього середовища університету (<http://nubip.edu.ua/node/2984>), комунікативну, презентаційну, комерційну, довідково-консультаційну, ресурсну, навчальну, дослідну функції [4], які, в свою чергу, стрімко розвиваються.

Ефективне застосування Інтернету та ІКТ є певною компенсацією збільшення обсягу знань і зменшення часу на його отримання та засвоєння. Разом з тим у процесі реалізації цих функцій при виникає ряд проблем:

- недостатньо розвинена нормативна база Інтернет-комунікації, що обумовлено значною різноманітністю об'єктів комунікації, їх ціннісних систем (закон про авторське право);
- когнітивна проблема, яка виражається в тому, що Інтернет-комунікація характеризується різним рівнем комунікативної та інформаційної компетентності її учасників;
- проблема інформаційної екології (створення бар'єрів для інформаційних шумів та недостовірної інформації);
- консерватизм викладачів – навчальна функція Інтернету для своєї ефективної реалізації потребує зміни менталітету викладачів, більшої відкритості, переходу до інтерактивних методів навчання, відмови від викладацького трансляціонізму і переходу до інтелектуального партнерства з іншими викладачами та студентами.

Застосування ж дистанційного підходу дозволяє частково зняти зазначені проблеми, особливо це стосуються когнітивної та навчальної. Разом з тим слід зазначити, що дистанційна освіта, яка на сьогодні не може розглядатись як система автономна, передбачає теоретичне осмислення етапу педагогічного проектування, її змістової та педагогічної (в плані педагогічних технологій, методів, форм навчання) складових. До задач етапу педагогічного

проектування належать: створення електронних курсів [3], електронних підручників та посібників, засобів навчання, розробка педагогічних технологій організації навчального процесу у мережах [1].

Робота навчально-інформаційного порталу НУБіП України організована на основі використання платформи дистанційного навчання Moodle [6], дистрибутив якої розповсюджується безкоштовно за принципами ліцензії Open Source, і за даними порівняльного аналізу практично нічим не поступається кращим зразкам комерційних платформ такого типу.

Визначення інтерактивності як сучасного фактору самоосвіти (відсутність мережної взаємодії як нової форми повсякденної діяльності обмежує самоосвіту), педагогічних можливостей соціальних сервісів веб 2.0 та переваг відповідно до аналогічного інструментарію платформи дистанційного навчання Moodle (вікі-сторінки, блоги) дає підстави запропонувати засоби їх ефективного використання в умовах дистанційної та (або) так званих традиційних форм навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій [2]. Зокрема це стосується планування діяльності, створення та спільне опрацювання документів, проведення рефлексії тощо. Досвід застосування цих та інших сервісів як в рамках електронних навчальних курсів НУБіП України [3], так і традиційному викладанні є підставою для визначення наступних особливостей педагогіки мережних спільнот:

- навчання визначається інструментами й об'єктами, якими користується студент (дії над об'єктами вимагають спілкування);
- навчання визначається середовищем, в якому відбувається продукування нового знання;
- навчання відбувається в спільноті обміну знаннями, де початківці поступово стають експертами через активну практичну діяльність.

Організована у такий спосіб система навчання та розвитку фахівців з вищою освітою, що спрямована на приведення їхнього професійного рівня у відповідність до світових стандартів, вимог часу, індивідуально-особистісних та виробничих потреб; удосконалення наукового та загальнокультурного потенціалу особистості, має забезпечувати самому широкому колу

педагогічних працівників можливість адаптуватися до змін технологій і умов роботи з урахуванням соціально-економічних змін, підтримати їх соціальний розвиток через доступ до нових знань та кваліфікацій. Завдяки такій особливості неперервна освіта може спонукати реальні зміни не тільки на рівні формування компетентностей майбутнього спеціаліста, але й розвиток компетентностей вже працюючих. Лише в цьому випадку є майбутнє у суспільства, освіти, вченого.

Література

1. Кузьмінська О.Г. Розвивальне дистанційне навчання: проектування та досвід впровадження / Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання / За ред. С.Д. Максименка, М.Л. Смольсон. – К.: Вид-во НПУ імені Драгоманова, 2009. – Т.8, вип.6. – С. 146-156.
2. Кузьмінська О.Г. Соціальні сервіси як засіб інтерактивного навчання та самоосвіти / Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці", секція «Інформаційні технології в освіті» (23-24 квітня 2009 р., м. Ірпінь)
3. Морзе Н.В., Глазунова О.Г. Положення про електронний навчальний курс. – К.: "К.І.С.", 2004. – 112 с.
4. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2006. – 302 с.
5. Тельнов Ю.Ф. Электронное обучение в открытой образовательной среде на основе создания интегрированного пространства знаний // Открытое образование, 2005, № 3.
6. Навчально-інформаційний портал НУБіП України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.nauu.kiev.ua>. – Заголовок з екрану.